

Broj/Број: 01,02,03,03/11-05-33/09
Sarajevo/Сарајево: 23. 4. 2009. godine

KOLEGIJU OBA DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

KOLEGIJU SEKRETARIJATA

ČLANOVIMA DELEGACIJE PSBIH U INTERPARLAMENTARNOJ UNIJI

SEKTORU ZA MEĐUNARODNE ODOSE I PROTOKOL

Predmet: Izvještaj sa 120. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije, održanog u Adis Abebi, od 5. do 10. aprila 2009. godine

U Adis Abebi je, od 5. do 10. aprila 2009., održano 120. zasjedanje Skupštine Interparlamentarne unije. Parlamentarnu skupštinu BiH na ovom zasjedanju predstavljali su:

1. Hilmo Neimarlija, zamjenik predsjedavajućeg Delegacije PSBiH u IPU
2. Marina Mijačević, sekretar Delegacije PSBiH u IPU.

Zasjedanje je otvoreno govorima gosp. Teshoma Toge, predsjedavajućeg Doma naroda Parlamenta Etiopije, gosp. Atoa Degefe Bule, predsjedavajućeg Doma federacije Parlamenta Etiopije, gosp. Abdouliea Jannehe, izvršnog sekretara UNECA-e za Afriku, gosp. Thea Ben Guriraba, predsjednika Interparlamentarne unije, i g. Males Zenawia, premijera Republike Etiopije.

U svojim su obraćanjima svi govornici istaknuli ulogu i odgovornost parlamenata u svakoj demokratiji i demokratskim procesima, posebno u današnjem vremenu kada je svijet suočen s globalnom krizom, međunarodnim terorizmom, klimatskim promjenama i raznim političkim tenzijama. Naglašena je i odgovornost parlamenata u ekonomskom razvoju te i izgradnji mira i stabilnosti širom svijeta. Domaćini su posebno izrazili zadovoljstvo i zahvalnost zbog ukazane prilike da upravo Etiopija, zemlja u kojoj postoje mnoge različitosti i podjele, bude domaćin 120. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije. Skrenuta je pozornost na značaj Interparlamentarne unije, kao političke organizacije koja ima važnu ulogu u borbi za razvoj demokratije.

Na dnevnom redu 120. zasjedanja Skupštine IPU-a bile su sljedeće tačke:

1. Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika 120. zasjedanja Skupštine IPU-a;
2. Razmatranje zahtjeva za uvrštavanje hitne tačke u dnevni red;

3. Plenarna debata o političkoj, ekonomskoj i socijalnoj situaciji u svijetu sa osvrtom na temu: „Parlamenti: izgradnja mira, demokratije i razvoja u doba kriza“;
4. Suzbijanje širenja nuklearnog oružja, razoružanje, te osiguravanje stupanja na snagu sveobuhvatnog Sporazuma o zabrani nuklearnog testiranja – uloga parlamenata
5. Klimatske promjene, modeli održivog razvoja i obnovljivih izvora energije;
6. Sloboda izražavanja i prava na informacije;
7. Usvajanje tema i imenovanje izvjestilaca za 121. zasjedanje Skupštine IPU-a;
8. Amandamni na Statut i Poslovnik o radu IPU-a.

Ad . 1. Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika 120. zasjedanja Skupštine IPU-a

Za predsjednika 120. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije jednoglasno je izabran gosp. Teshome Toga, predsjednik Parlamenta Republike Etiopije, a za njegovog zamjenika gosp. Lawrence Gonzi, predsjednik Parlamenta Malte. U svom je obraćanju gosp. Toga poželio dobrodošlicu svim delegatima u Adis Abebu koja je, kako je rekao, sjedište mnogih međunarodnih organizacija i zajednica različitih ljudi i kultura. Istaknuo je kako Etiopija nije samo treća najveća zemlja u Africi, nego i zemlja u kojoj živi više od 80 nacija s i u kojoj se govori više od 70 različitih jezika. Demokratija i demokratski procesi u Etiopiji započeli su 1991. godine i od tada je država ostvarila značajne uspjehe u oblasti poštivanja ljudskih prava, mira, tolerancije, političkog pluralizma, održivog razvoja te ravnopravnosti svih građana. Posebno je ponosan na činjenicu da su sve nacije zastupljene u oba doma parlamenta.

Ad. 2. Razmatranje zahtjeva za uvrštavanje hitne tačke u dnevni red

Prilikom diskusije o uvrštavanju hitne tačke u dnevni red, razmatrano je ukupno sedam prijedloga:

1. Odgovornost država u sprečavanju prekograničnog terorizma s teritorija koje su pod njihovom kontrolom – Indija
2. Osnivanje međunarodnog istražnog komiteta povodom nedavnih napada Izraela na Gazu te uloga parlamentaraca u postizanju međunarodnog mira i sigurnosti na Bliskom istoku – Ujedinjeni Arapski Emirati
3. Situacija u Gazi – Oman, u ime Arapske interparlamentarne unije
4. Globalna borba protiv organiziranog kriminala bazirana na zajedničkoj saradnji i odgovornosti – Meksiko
5. Negativni uticaji međunarodne ekonomske i finansijske krize na najranjivije sektore globalne zajednice, posebno zemalja Afrike – Venecuela
6. Parlamentarna akcija u osiguravanju slobodnog snabdijevanja Gaze humanitarnom pomoći te sudsko gonjenje ratnih zločinaca
7. Uloga parlamenata u poštivanju G20 sporazuma ka smanjenju socijalnih i političkih uticaja globalne ekonomske krize na najranjivije države – Kanada, u ime Grupe 12+.

Nakon što su neke zemlje povukle svoje prijedloge u znak podrške zajedničkom prijedlogu Kanade i Venecuele, jednoglasno je usvojena hitna tačka pod nazivom:

„Uloga parlamenata u smanjenju socijalnih i političkih uticaja međunarodne ekonomske i finansijske krize na najranjivije sektore globalne zajednice, posebno zemalja Afrike“.

Nekoliko delegacija iz Azije izrazilo je nezadovoljstvo zbog pozivanja samo na afričke zemlje, budući da pojedine azijske zemlje imaju veći stepen siromaštva. Ipak, podržale su ovaj prijedlog

imajući u vidu mjesto održavanja zasjedanja ali i potrebu aktivnog podržavanja afričkih delegacija. Istaknuta je činjenica da se i zemlje u razvoju i razvijene zemlje jednako suočavaju s raznim krizama, klimatskim promjenama i političkim tenzijama te je sada, više nego ikada, potrebna saradnja i politički dogovor. Iz tog razloga, naglašen je značaj i uloga parlamenta u prevazilaženju kriza. Skupština je pozvala sve parlamentarce na akciju u adresiranju globalne finansijske krize na predstojećoj Konferenciji IPU-a o globalnoj ekonomskoj krizi koja će biti održana 7. i 8. maja 2009. u Ženevi. Podsjetila je i na zajedničku izjavu (komunike) koji je izdat na samitu G20 u Londonu, na kojem su se lideri zemalja G20 obavezali da će preduzeti sve neophodne mjere kako bi obnovili finansijski sistem, vratili međusobno povjerenje, promovirali globalnu trgovinu i ulaganje, te pospješili sveobuhvatan održivi oporavak. Skupština je pozvala sve parlamentarce da osiguraju efektivan vladin finansijski sistem, uključujući i mjere nadzora, kako bi se izbjegle buduće finansijske krize, posebno zemalja u razvoju.

Ad. 3. Plenarna debata o političkoj, ekonomskoj i socijalnoj situaciji u svijetu sa osvrtom na opću temu „Parlamenti: izgradnja mira, demokratije i razvoja u doba kriza“

Plenarna debata o općoj temi 120. zasjedanja Skupštine: „Parlamenti: izgradnja mira, demokratije i razvoja u doba kriza“ izazvala je značajnu pažnju učesnika koji su jednoglasno izrazili hitnu potrebu prevazilaženja kriza. Svi učenici saglasili su se u mišljenju da svijet treba djelovati zajedno kako bi pronašao zajedničke odgovore na globalne izazove.

Dr. Theo-Ben Gurirab, predsjednik Interparlamentarne unije, podsjetio je na mnoge stanovnike različitih afričkih zemalja koji nemaju svoje domove i koji uopće ne znaju što znači imati vlastiti dom. Mišljenja je da parlamentarci mogu i trebaju da čine više kada su u pitanju teme koje su se našle na dnevnom redu ovog zasjedanja Skupštine. Smatra da je izgradnja mira, demokratije i ljudskih prava bila najprikladnija tema za saziv ovogodišnjeg zasjedanja Skupštine, budući da finansijska i ekonomska kriza pokazuju koliko zapravo živimo u jednom velikom globalnom selu. U izgradnji mira i demokratije potrebno je, prije svega, smanjiti siromaštvo jer „prazan stomak“ ne doprinosi procesu demokratizacije. Podcrtao je značaj Interparlamentarne unije koja može i treba igrati vitalnu ulogu u borbi za postizanje poštenijeg sistema globalizacije, jačanja demokratije, jednako kao i pružanja pomoći zemljama u njihovom razvoju.

Gospođa Đukić-Dejanović, predsjednica Skupštine Srbije, mišljenja je kako svijet nikada nije bio suočen s više kriza nego što je to danas. Sve države suočene su sa smanjenjem stope rasta i povećanjem nezaposlenosti, što dovodi do političke nestabilnosti. Kada je u pitanju Srbija, istaknula je da se država suočava s različitim krizama, ali da se, uprkos svemu, Srbija naučila nositi s teškoćama i boriti se za bolje sutra. Sve te krize bile su veliki neprijatelj demokratije jer nestabilnost u državi vodi ka ekstremizmu. Naglasila je da u prevazilaženju krize razvijene zemlje treba da pomognu siromašnim, i to tako što će im otvoriti svoje granice, pružiti pomoći u razvoju te promovirati slobodnu trgovinu.

Gospodin Andreinchenko, član delegacije Bjelorusije, smatra da globalna kriza najviše utiče na obične ljude i socijalnu stabilnost. Ukazao je na predviđanja Međunarodne organizacije rada prema kojima će se globalna nezaposlenost u 2009. godini povećati sa 6,3 na 7,1 %, odnosno sa 24 na 52 miliona ljudi. Također, predviđanja Svjetske banke su da će do kraja 2009. godine granica sirmomaštva porasti te da će više od 100 miliona ljudi živjeti od dva dolara dnevno. Bjelorusija je uvjeren da parlamenti treba da pronađu regulatorne mehanizme i preventivne mjere kako bi štetne uticaje krize sveli na najmanju moguću mjeru. Osim toga, parlamenti treba da preduzmu korake ka održavanju životnog standarda i garantiranju socijalne zaštite.

Gospodin Mayali, predsjednik Parlamenta Jordana, istaknuo je kako njegova zemlja nastavlja provoditi odgovornu politiku u borbi protiv potlačenosti, odnosno provoditi politiku koja se zalaže za povećanje pravde, mira, demokratije i miroljubive koegzistencije. Istaknuo je moralnu i legalnu odgovornost međunarodne zajednice u rješavanju arapsko-izraelskih sukoba. Pozvao je na međunarodno jedinstvo za suverenitet Iraka i sigurnost Sudana, naglašavajući da međunarodno pravo treba biti primijenjeno na sve države, uključujući i Izrael.

Gospođa Wuyunqimuge, članica delegacije Kine, podsjetila na samit Grupe G20 i dogovor koji je tada postignut a koji se odnosi na reformu svjetskog finansijskog sistema. Naime, države članice G20 dogovorile su se pomoći zemljama koje su najviše pogođene krizom te obećale poboljšati finansijske propise. Naglasila je značajnu ulogu koju je Kina igrala na ovom samitu te izrazila nadu da će međunarodna zajednica što prije završiti rundu trgovinskih pregovora iz Dohe.

Gospođa Klasnić iz Slovenije podsjetila je na obraćanje slovenske delegacije na prošlogodišnjem zasjedanju u Cape Townu kada je konstatirano da pitanja siromaštva zahtijevaju pažnju i u budućnosti. Ipak, tada, niko nije očekivao da će se Skupština odmah ove godine vratiti na to pitanje. Kao i druge zemlje članice Evropske unije, Slovenija je usvojila mjere za suzbijanje krize te izlaz vidi u ulaganju u ljude, odnosno njihovo zdravlje, obrazovanje i okruženje. Stajališta da ekonomski nacionalizam vodi u politički ekstremizam.

Gospodin T. Qubava iz Palestine iznio je probleme s kojima se suočava Gaza, što je posljedica izraelske okupacije i napada. Prema njegovom mišljenju, izraelska vlast sastavljena je od ekstremista koji poriču prava Palestinaca i odbijaju podržati mogućnost dvodržavnog prijedloga. Također, istaknuo je kako izraelski predstavnik za vanjsku politiku prijeti uništenjem Gaze nuklearnom bombom. Naglasio je da je palestinski parlament legalni predstavnik palestinskog naroda od 1998. Godine, te podsjetio na Arapsku mirovnu inicijativu koja je je preduzela sve mjere kako bi osigurala mir sa Izraelom, ali izraelska vlada ne prihvata ponuđene prijedloge. Ponovio je da mjesto za pregovaračkim stolom još uvijek postoji, ali da nije moguće postići dogovor ako je samo jedna strana za stolom.

Gospodin Shaloma iz Izraela je, po izlasku za govornicu, ometao u govoru savjetnik palestinske delegacije, što je, prema mišljenju gosp. Shaloma, bio jasan pokazatelj što će se događati na zasjedanjima Interparlamentarne unije ako joj se pridruže ekstremisti Hamasa. Istaknuo je kako Hamas smatra da Izrael ne treba postojati te ga treba uništiti, što je očigledan pokazatelj da ne žele mir. Također, podsjetio je i na Hamasovu politiku po pitanju teritorija Izraela, za koji smatraju da pripada muslimanima te da nijedan musliman u pregovorima ne treba odustati ni od jednog dijela teritorije. Vjeruje da treba postojati saradnja između Jevreja, muslimana i kršćana širom svijeta te iznio stav Izraela da će učiniti sve što je potrebno kako bi uspostavio saradnju sa susjednim zemljama. Izrazio je zabrinutost zbog prijema Palestine u IPU i mogućnosti da pripadnici Hamasa budu članovi palestinske delegacije. Podcrtao je da Izrael neće učestvovati ni na jednoj konferenciji kojoj će prisustvovati predstavnici Hamasa i pozvao generalnog sekretara IPU-a da učini sve kako bi osigurao da predstavnici Hamasa ne postanu članovi palestinske delegacije. Postavio pitanje ko će postati sljedeći član Interparlamentarne unije: Al-Qaeda ili možda Talibani i da li je za IPU prihvatljivo da otvara vrata ekstremistima.

Gospođa Mensah-Williams iz Namibije ponovila kako je očito da adresiranje pitanja mira, demokratije i razvoja igraju danas značajniju ulogu u svijetu nego ikad prije. Istaknula je značaj i ulogu parlamenata u jačanju demokratije i pronalaska rješenja za kompleksne probleme s kojima je svijet suočen. Predložila je da parlamenti promoviraju demokratiju kroz inicijative kao što je „otvaranje parlamenta narodu“.

Ad. 4. Suzbijanje širenja nuklearnog oružja, razoružanje, te osiguravanje stupanja na snagu sveobuhvatnog Sporazuma o zabrani nuklearnog testiranja – uloga parlamenata

Skupština je izrazila zabrinutost zbog postojanja oko 26 hiljada komada nuklearnog oružja u svijetu te pozvala sve države s nuklearnim naoružanjem da naprave veće, brže i nepovratne korake u smanjenju zaliha svih vrsta nuklearnog i drugog oružja. Izrazila je zabrinutost što, i 12 godina nakon njegove pripreme za potpisivanje, Sporazum o zabrani nuklearnog testiranja još nije stupio na snagu, urgirajući na sve države s nuklearnim naoružanjem da pojačaju svoje snage u sprečavanju širenja takvoga oružja. Naglašena je uloga parlamenata u procesu ratifikacije. Skupština je pozvala parlamente svih država da izvrše pritisak na svoje vlade kako bi ovaj sporazum što prije stupio na snagu. Posebno je pozvala parlamente svih država navedenih u Aneksu 2 Sporazuma koje nisu potpisale ratifikaciju, a čija ratifikacija je neophodna kako bi Sporazum stupio na snagu. Sporazum je ratificiran u 148 zemalja, ali je potrebna ratifikacija još devet zemalja. Od svih parlamenata zatraženo je da podstaknu svoje vlade na davanje veće podrške Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju te pruže jaku i efikasnu podršku svim rezolucijama i preporukama za mir, razoružanje i sigurnost koje je ranije usvojila Interparlamentarna unija na svojim skupštinskim zasjedanjima.

Ad. 5. Klimatske promjene, modeli samoodrživog razvoja i obnovljivih izvora energije

Kada je u pitanju razmatranje tačke posvećene klimatskim promjenama, modelima održivog razvoja i obnovljivim izvorima energije, svi učesnici zasjedanja saglasili su se da klimatske promjene predstavljaju jedan od najvećih izazova s kojima se danas suočava okoliš, društvo i ekonomija u svijetu. Skupština je pozvala na globalnu akciju zaštite klime i pažljivo upravljanje dragocjenim resursima, što se može postići samo ako razvijene zemlje i zemlje u razvoju rade zajedno. Posljednjih godina emisije CO₂ naglo su porasle širom svijeta i sada su gotovo 27% veće nego 1990. godine. Prema predviđanjima Međunarodne agencije za energiju (IEA), širom svijeta emisije CO₂ porast će za približno 90% i do 2030. godine iznositi će oko 20 do 38 milijardi tona. One bi također mogle rasti za oko 58 milijardi tona do 2050. godine, ako koraci koji se širom svijeta preduzimaju ne zaustave ovaj trend. Međutim, porast populacije, posebno u zemljama u razvoju i novim industrijaliziranim zemljama, prati i porast potrošnje izvora energije, što vodi daljnjem porastu globalnih emisija stakleničkog plina. Urgirano je da vlade zemalja koje nisu potpisale Protokol iz Kyota što prije to učine. Protokol iz Kyota industrijskim zemljama nalaže da do 2012. godine smanje emisiju šest stakleničkih plinova zbog kojih se zagrijava planeta, a među kojima je najvažniji ugljendioksid. Svaka zemlja ima drugačije kvote. U skladu s Protokolom, države članice preuzele su na sebe obavezu smanjenja emisije stakleničkih plinova na 5,2% do 2012. godine. Razvijene zemlje pozvane su da potiču razmjenu tehnologije sa zemljama u razvoju kako bi se podigli standardi za okoliš, zdravlje kao i životni standardi u tim zemljama. Potrebno je posebno pažnju usmjeriti na donošenje naknadnog Protokola iz Kyota, koji će se odnositi na period nakon isteka sadašnjeg protokola, odnosno period poslije 2012. godine.

Ad. 6. Sloboda izražavanja i prava na informacije

Svi učesnici zasjedanja saglasili su se da je neophodno da parlamenti usvoje zakonske mjere koje su potrebne za krivično gonjenje zbog mržnje, kao što je mržnja zasnovana na rasi, spolu, religiji ili nacionalnosti. Još jednom, podcrtano je da svaki čovjek ima pravo na slobodu izražavanja, što mora uključivati slobodu traženja, primanja i širenja informacija svake vrste, usmeno ili pismeno. Ostvarenje ovog prava može biti opovrgnuto samo onim ograničenjima koja su propisana zakonom

i koja su prijeko potrebna radi poštivanja prava i ugleda drugih ili zaštite državne sigurnosti, javnog reda, morala ili zdravlja.

Ad. 7. Usvajanje tema i imenovanje izvjestilaca za 121. zasjedanje Skupštine

Kada je u pitanju izbor tema i koizvjestilaca za naredno zasjedanje Skupštine, koje će biti održano u Ženevi, usvojene su sljedeće teme:

1. Stalni komitet za mir i međunarodnu sigurnost: *„Saradnja i podijeljena odgovornost u globalnoj borbi protiv organiziranog kriminala, posebno trgovine drogom, prodaje ilegalnog oružja, trgovine ljudima i prekograničnog terorizma.“*

Koizvjestioci:

Gđa M.T. Ortuno (Meksiko)

Član delegacije Tajlanda (ime će naknadno biti objavljeno)

2. Stalni komitet za održivi razvoj, finansije i trgovinu: *„Uloga parlamenata u razvoju trougla i jug-jug saradnje kako bi se ubrzalo ispunjavanje Milenijskih razvojnih ciljeva“.*

Koizvjestioci:

g. F.X.de Donnea (Belgija)

g. G. Lubinada (Zambija)

3. Stalni komitet za demokratiju i ljudska prava: *„Učešće mladih u demokratskim procesima“*

Koizvjestioci:

Gđica Marija Lugarić (Hrvatska)

G. A.K. Bagbin (Gana)

Izveštaj pripremila:

Marina Mijačević
sekretar Delegacije PSBiH u IPU

Izveštaj odobrio:

Hilmo Neimarlija
zamjenik predsjedavajućeg Delegacije PSBiH u IPU